

משרד החינוך

המזכירות הפדגוגית

אגף אמנויות

הפיקוח על הקולנוע והמדיה

קיץ תשפ"ה 2025

מספר שאלון 056283

תקשורת – תכנית לימודים לחטיבה עליונה

("תקשורת ודמוקרטיה", "תקשורת וניו מדיה")

משך הבחינה: שלוש שעות (180 דקות). בנוסף 15 דק' שידור אנסיין /קטע לא מוכר.

תוספת זמן: ארבעים (40) דקות.

מבנה הבחינה ומפתח הערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים:

פרק ראשון – אנסיין משודר – קטע לא מוכר "תקשורת ודמוקרטיה"

ענו על שתיים (2) מתוך ארבע (4) השאלות (4-1). 20 נקודות לשאלה. סה"כ 40 נקודות לפרק.

פרק שני - תקשורת ו"ניו-מדיה"

ענו על שאלה אחת (1) מהשאלות (6-5). סה"כ 20 נקודות לפרק.

פרק שלישי- שאלות עמ"ר ("תקשורת ודמוקרטיה")

ענו על שאלה אחת (1) מהשאלות (8-7). סה"כ 20 נקודות לפרק.

פרק רביעי -שאלות ידע קצרות

ענו על ארבע (4) מהשאלות (16-9). 5 נקודות לשאלה, סה"כ 20 נקודות לפרק.

הוראות מיוחדות:

בפרק הראשון משודר קטע אנסיין. עקבו אחר הנחיות הבוחן.

1. צפייה ראשונה - צפו בקטע.

2. עיינו בשאלות בפרק הראשון.

מומלץ בשלב זה לבחור שאלות ולכתוב הערות ודוגמאות.

3. צפייה שנייה – רישמו בנקודות הדגשים חשובים.

בכל שאלה הציגו בפירוט את הידע במושגים ויישמו אותם בדוגמאות מהטקסט המשודר.

המבחן כתוב בלשון רבים זכר אך הוא מיועד לבנות ולבנים כאחד!

בהצלחה!

פרק ראשון – אנסין משודר – "תקשורת ודמוקרטיה"

ענו על **שתיים** (2) מתוך ארבע (4) השאלות (4-1). 20 נקודות לשאלה. סה"כ 40 נקודות לפרק.

צפו בקטע האנסין שלפניכם (רצ"ב קישור):

https://drive.google.com/file/d/1M95VWJap_d6z1_0ash6FKGqIhCXwKE2/view?usp=sharing

רקע:

"הותר לפרסום" הינו סרט תיעודי שנעשה ב"ערוץ 11". הסרט מתאר את המגישים, הכתבים, הצלמים, המפיקים יחד עם כל עובדי "כאן חדשות", נאבקים להמשיך ולמלא את תפקידם. ברקע מתערבבים הטראומה והאבל המשותף, במלחמת "חרבות ברזל".

(האנסין המשודר הינו אוסף של קטעים מתוך סרט באורך כשעה אחת ששודר באוקטובר 2024)

שאלה 1:

בקטעים בהם צפיתם רואים את חדרי החדשות השונים מדווחים בשעות שונות ובימים שונים על אירועי המלחמה.

"כמעט שבועיים אנחנו בתוך הלופ הזה, הצונאמי המטורף הזה... הרבה מאוד שעות שידור..."

א. הסבירו מהי "תיאוריית סדר היום". בתשובתכם התייחסו לשלושת (3) "סדרי היום" הקיימים. הסבירו והדגימו מהו "סדר היום" הבא לידי ביטוי בקטע האנסין בו צפיתם. (10 נק')

ב. הסבירו מהי תיאוריית ה"מסגור". בתשובתכם התייחסו לשני (2) סוגי "מסגור" קיימים. הסבירו מהו סוג ה"מסגור" הבא לידי ביטוי בקטע האנסין בו צפיתם. (10 נק')

שאלה 2:

בקטע הנצפה רואים את מיכל רבינוביץ, הכתבת, מתרגשת ואומרת: "קשה לי להסתיר את זה. אני בוכה המון, אני בוכה בשידור..."

א. כדי שעיתונאי ימלא את המצופה ממנו בחברה דמוקרטית חשוב שישמור על "אידיאל האובייקטיביות".

צינו והסבירו שניים (2) מהמשימות של "אידיאל האובייקטיביות".

הסבירו והדגימו כיצד אחת ממשמיות "אידיאל האובייקטיביות" באה לידי ביטוי בקטע האנסין בו צפיתם. (10 נק')

המשך בעמוד הבא:

ב. גלטונג ורוגה קבעו **קריטריונים** שעוזרים לעיתונאי בעבודתו העיתונאית.

ציינו והסבירו שניים (2) מה**קריטריונים** אותם קבעו גלטונג ורוגה.

הדגימו אחד מה**קריטריונים** הבא לידי ביטוי בקטע האנסיין בו צפיתם. (10 נק')

שאלה 3:

באחד מקטעי הצפייה שראיתם, איציק זוארץ, הכתב, מדווח מהשטח ומתאר בזמן אמת את המתרחש: "האזעקה שנשמעת בדקות האחרונות, ביישוב נתיב העשרה..."

א. ציינו והסבירו מיהו **הגוף בישראל** המאשר פרסום מסוג זה, למרות המידע הרגיש המתואר בו.

הסבירו את **הקושי** בפעילותו של גוף זה כפי שמתואר בקטע האנסיין בו צפיתם. (10 נק')

ב. קיימים מספר "דגמי ממשל" המתארים את הקשר בין שלטון לתקשורת.

ציינו והסבירו אחד מ"דגמי ממשל" הקיימים.

הסבירו איזה מ"דגמי הממשל" יכול לאפשר שידור מידע כפי שמתואר בקטע האנסיין בו צפיתם. (10 נק')

שאלה 4:

הכתב המדיני, סולימן מאסוודה, מספר: "יש היום קבינט מלחמה (ועדה המוקמת על ידי ממשלה בזמן מלחמה כדי לנהל את המלחמה בצורה יעילה ואפקטיבית) **שהולכים לדבר בו על הצעה מצרית לשחרור חטופים. אז צריך לבדוק מתי מתכנסים ומה על סדר היום וכו'."**

א. ציינו והסבירו **שניים** (2) מסוגי ה"מקורות העיתונאיים" שבהם יכול עיתונאי להיעזר בעבודתו.

ציינו והדגימו מהו סוג "מקור המידע" הבא לידי ביטוי בקטע האנסיין בו צפיתם. (10 נק')

ב. הסבירו מהי "פירמידת הקהל". בתשובתכם התייחסו לשניים (2) מסוגי ה"קהלים" כפי שמתוארים ב"פירמידת הקהל".

הדגימו את אחד מסוגי ה"קהלים" האפשרי הבא לידי ביטוי בקטע האנסיין בו צפיתם,

נמקו תשובתכם. (10 נק')

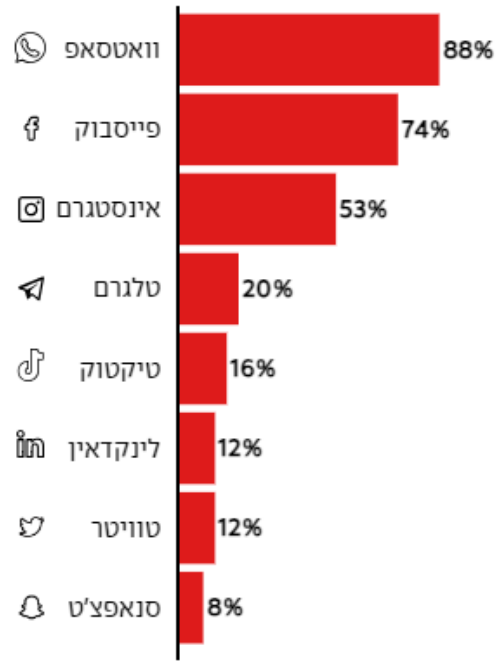
המשך בעמוד הבא:

פרק שני - "ניו מדיה"

ענו על שאלה אחת (1) מהשאלות (5-6). סה"כ 20 נקודות לפרק.

שאלה 5:

הרשתות החברתיות המובילות בישראל

(נלקח מהרשת 10/24)

מצד ימין בדיאגרמה: אחוז משתמשים.

מצד שמאל: הרשתות החברתיות שנעשה בהם שימוש.

הנתונים המופיעים בדיאגרמה מצביעים על שימוש נרחב של הציבור ברשתות החברתיות לצרכים שונים ומגוונים.

א. הסבירו מהו ה"מרחב הציבורי הישן" ומהו ה"מרחב הציבורי החדש".

הסבירו והדגו מהו ה"מרחב הציבורי" הבא לידי ביטוי בדיאגרמה. (10 נק')

ב. הסבירו מהי "חוכמת המונים". ציינו והסבירו שניים (2) מהתנאים בהם היא מתקיימת.

הדגו והסבירו אחד מהתנאים אשר יכול לתאר כיצד הדיאגרמה מאפשרת שימוש ב"חוכמת המונים". (10 נק')

המשך בעמוד הבא:

שאלה 6 :

במהלך העשור האחרון השמירה על הפרטיות האישית הפכה לבעייתית, כאשר מידע אישי ורגיש נגיש וזמין ביותר לכל אחד, ומנוצל לרעה באמצעות טכנולוגיות שונות כמו AI .

דבר זה מחמיר עם התקדמות פיתוחן של טכנולוגיות מסוג זה. על אף שנעשו ניסיונות למנוע פגיעה בפרטיות, החקיקה לא מצליחה לעמוד בקצב השינויים הדיגיטליים. ניסיונות נוספים לשמור על פרטיות האזרחים נעשים ומטרתם להפוך את הפרת הפרטיות לבלתי משתלמת, כדי לאפשר שמירה על זכויות המשתמשים במרחב הדיגיטלי. (מעובד : "אתר "ישראל היום", 5/9/2024)

א. הסבירו מהי "התפיסה האוטופית" ומהי "התפיסה הדיסטופית".

הסבירו איזה מהתפיסות, אוטופית או דיסטופית, יכולה לתאר את המוסבר בפתיח השאלה בעקבות פיתוח טכנולוגיית AI. (10 נק')

ב. הסבירו מהי "נטיקה".

הדגימו האם המתואר בפתיח השאלה מאפשר את השימוש ב"נטיקה". נמקו תשובתכם. (10 נק')

פרק שלישי- שאלות עמ"ר ("תקשורת ודמוקרטיה")

ענו על שאלה אחת (1) מהשאלות (7-8) . סה"כ 20 נקודות לפרק.

שאלה 7 :

מגישת רדיו בארה"ב התפטרה בעקבות ריאיון עם ביידן (נשיא ארה"ב לשעבר) לקראת הבחירות בארה"ב. נודע כי צוות הקמפיין של נשיא ארצות הברית העביר למגישה מספר שאלות מוכנות, ששולבו בשיחה עימו לקראת הבחירות. בעקבות הפיטורים והתגובה הציבורית הנרחבת, תחנת הרדיו הפסיקה את ההתקשרות עם המגישה בטענה כי : "לא משמשים כשופר של ביידן או כל ממשל אחר". מנכ"לית תחנת הרדיו הוסיפה : "אישור מראש של השאלות מפר את העיסוק המקצועי שלנו ויכולתנו להישאר כלי תקשורת עצמאי שאינו מחויב לאף גורם". (מעובד : אתר N12, עמית אטיאס, 8.7.24)

יש הטוענים כי ארה"ב הינה מדינה דמוקרטית ולכן העיתונות חייבת להישאר עצמאית וחופשית. העיתונות אינה מחויבת לאף גורם ולכן תחנת הרדיו פעלה כראוי. מנגד, ניתן לטעון כי בעידן של ריבוי ערוצים כה משמעותי כבר לא מצופה מעיתונאי לשמור על אובייקטיביות בעבודתו העיתונאית.

הביעו דעתכם בעניין זה תוך שימוש בשני (2) מושגים מתוך תוכנית הלימודים.

המשך בעמוד הבא:

בכתיבתכם הקפידו על הרכיבים הבאים:

- א. טענה - הצגת העמדה בעניין בבירור.**
ב. הנמקה - הצגת שני (2) נימוקים, הכוללים מושגים וידע (הדגישו את המושגים שבחרתם), שנלמדו בשיעורים שבעזרתם תבוסס טענתכם.

שאלה 8:

באמצעי התקשורת השונים פורסם כי גורמים בממשלה העלו הצעת חוק להפרטת תאגיד השידור הציבורי "כאן" (הפרטה=הליך בו מועבר או נמכר רכוש הכלל לידיים פרטיות והופך להיות רכוש פרטי). ההצעה עברה בכנסת בקריאה טרומית (=קריאה נוספת של חוק לפני הקריאה הראשונה שלו). על פי ההצעה, הערוץ הציבורי ייסגר בתום שנתיים מיום תחילתו של חוק זה. בנוסף, ייערך מכרז לבחירת גורמים פרטיים שיקבלו רישיון מהרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו, לשם הפעלת שידורי טלוויזיה בערוצים שבהם משדר כיום התאגיד. הנושא עורר ויכוח ציבורי נרחב בעד ונגד סגירת הערוץ. (מעובד: מאתרים שונים 11/24)

יש הטוענים כי סגירת הערוץ משמעותה מכירת נכסים ששייכים לכלל הציבור בישראל והעברתם ישירות לבעלי הון פרטיים וזוהי למעשה פגיעה בדמוקרטיה הישראלית, בחופש הביטוי ובמגוון הקולות. מנגד, יש הטוענים כי בעידן של טלוויזיה רב ערוצית ואינטרנט נגיש, אין עוד צורך בשידור ציבורי למתן מענה לאוכלוסיות שונות.

הביעו את דעתכם בעניין זה תוך שימוש בשני (2) מושגים מתוך תוכנית הלימודים.

בכתיבתכם הקפידו על הרכיבים הבאים:

- א. טענה - הצגת העמדה בעניין בבירור.**
ב. הנמקה - הצגת שני (2) נימוקים, הכוללים מושגים וידע (הדגישו את המושגים שבחרתם), שנלמדו בשיעורים שבעזרתם תבוסס טענתכם.

המשך בעמוד הבא:

פרק רביעי - שאלות ידע קצרות

ענו על ארבע (4) מהשאלות (9-16). 5 נקודות לשאלה, סה"כ 20 נקודות לפרק.

"דמוקרטיה" – ענו על שתיים (2) מתוך השאלות 9-12:

9. ציינו והסבירו את אחת ה"מטאפורות" של התקשורת במדינה דמוקרטית.
10. הסבירו מהו "ברווז עיתונאי". תנן דוגמא.
11. הסבירו הבדל אחד בין "שידור מסחרי" ל"שידור ציבורי" על פי אחד המאפיינים : בעלות, מימון או פיקוח.
12. ציינו והסבירו אחד מ"עקרונות/ערכי הדמוקרטיה".

"ניו מדיה" – ענו על שתיים (2) מתוך השאלות 13-16:

13. הסבירו מהו "האינטרנט של הדברים".
14. הסבירו אחת מההתיאוריות המתארות את הקשר בין צפיה בתכנים אלימים להתנהגות אלימה.
15. הסבירו מהו "ביג דאטה".
16. הסבירו מהי "הזכות להישכח"/"הזכות לנשיה".

בהצלחה!

